

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobkyně **Z. G.**, proti žalovanému **Finančnímu úřadu v Prostějově** se sídlem Křížkovského 1, Prostějov, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 2. 2006, č. j. 31 Ca 116/2005 - 34,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora označeného usnesení Krajského soudu v Brně, kterým byla vyzvána k zaplacení soudního poplatku za řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného Finančního úřadu v Prostějově s tím, že pokud tak ve stanovené lhůtě neučiní, bude řízení zastaveno.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že je nemajetná a proto soudní poplatek není schopna uhradit. Pokud bude řízení zastaveno, nedovolá se svého práva a bude tak diskriminována. Stěžovatelka zároveň žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatelka v žalobě ze dne 5. 8. 2005, podané proti blíže specifikovaným rozhodnutím žalovaného, požádala o osvobození od soudních poplatků. Této žádosti a žádosti o ustanovení zástupce krajský soud nevyhověl usnesením ze dne 21. 12. 2005, č. j. 31 Ca 116/2005 - 33, a to z toho důvodu, že předmětná žaloba byla zjevně podána opožděně a zároveň napadená správní rozhodnutí nepodléhají soudnímu přezkumu. Proto soud dospěl k závěru, že ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. žaloba zjevně nemůže být úspěšná. Následně krajský soud stěžovatelku shora označeným usnesením, napadeným touto kasační stížností, vyzval k zaplacení soudního poplatku.

Nejvyšší správní soud především konstatuje, že již dříve vyslovil právní názor, podle něhož usnesení krajského soudu, kterým byl žalobce vyzván k úhradě soudního poplatku, je rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s., tzn. rozhodnutím, jímž se pouze upravuje vedení řízení, a kasační stížnost je proti němu z tohoto důvodu nepřipustná (usnesení ze dne 27. 2. 2006, č. j. 5 As 15/2005 - 47). Protože ani v této věci zdejší soud neshledal žádný racionální důvod se od tohoto právního názoru odchýlit, musel

kasační stížnost brojící proti označenému usnesení krajského soudu ze dne 3. 2. 2006 odmítnout.

Nad tento rámec Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelka vyloučením soudního přezkumu proti tomuto rozhodnutí nemůže být nikterak krácena na svých právech, jelikož kasační stížnost je možno proti usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Její právní sféra je tak tímto procesním prostředkem, nacházejícím se v její dispozici, dostatečně chráněna.

Jak však již Nejvyšší správní soud vyslovil v usnesení ze dne 20. 4. 2006, sp. zn. 1 Afs 55/2006, kterým odmítl obdobnou kasační stížnost stejné stěžovatelky, obsah kasační stížnosti nasvědčuje tomu, že se jí napadá rovněž usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 12. 2005, jehož dvěma výroky byly zamítnuty žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Stěžovatelka totiž uvádí, že ač své majetkové poměry řádně doložila, soud – předjímaje výsledek rozhodnutí ve věci – jí přesto osvobození od poplatků nepřiznal (a z téhož důvodu jí ani neustanovil zástupce). Je proto třeba posoudit, zda je kasační stížnost proti takovému usnesení (resp. takovým výrokům) přípustná, a pokud ano, zda byla podána včas.

K tomu ze spisu vyplývá, že krajský soud v poučení obsaženém v citovaném usnesení ze dne 21. 12. 2005 uvedl, že proti výroku I (tzn. zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků) není odvolání přípustné a proti výroku II (zamítnutí žádosti o ustanovení právního zástupce) nejsou opravné prostředky přípustné.

Obě tato poučení je nicméně nutno označit za chybná, resp. zavádějící. Krajský soud totiž přehlédl, že citace ustanovení § 14 zákona o soudních poplatcích (podle nějž proti usnesením ve věcech poplatků vydaným soudy ve správním soudnictví není odvolání přípustné) je pro účastníky řízení před správním soudem nepřipadná a nadbytečná: odvolání totiž v řízení před správními soudy není přípustné za žádných okolností, nejen tehdy, pokud směřuje proti usnesením ve věcech poplatků. V řízení před správními soudy se přípouštějí jako opravné prostředky jen kasační stížnost (§ 102 a násl. soudního řádu správního; ta je pak jediným přípustným opravným prostředkem v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, srov. § 114 odst. 1 s. ř. s. *per eliminationem*) a obnova řízení (§ 111 a násl. s. ř. s.); jiné opravné prostředky přípustné nejsou (§ 53 odst. 3 s. ř. s. *a contrario*). Ustanovení § 14 zákona o soudních poplatcích je tedy obsoletní (k tomu srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 1 As 25/2005 - 70, dostupné na www.nssoud.cz) a v řízení před správními soudy by nemělo být aplikováno; ostatně sám zákon o soudních poplatcích ve svém § 13a stanoví, že v řízení ve věcech poplatků rozhoduje a postupuje soud podle občanského soudního řádu, pokud sám zákon o soudních poplatcích nebo zvláštní předpis nestanoví jinak. Zvláštním předpisem, který „stanoví jinak“ pro soudy jednající ve správním soudnictví, je právě soudní řád správní; ten – jak již uvedeno – odvolání pojmově nepřipouští, a to bez ohledu na to, zda soud, který podle něj postupuje, vede řízení ve věcech poplatků nebo jakékoli jiné řízení.

Pochybení krajského soudu tak spočívalo v tom, že neuvedl, který opravný prostředek naopak přípustný je, a zda a jak se tedy stěžovatelka mohla bránit proti výroku č. I usnesení ze dne 21. 12. 2005. Rozhodnutí, jímž se nepřiznává osvobození od soudních poplatků, lze přitom napadnout kasační stížností. Nejde o rozhodnutí, jímž by se pouze upravovalo vedení řízení (srov. např. č. 311/2004 Sb. NSS): toto rozhodnutí se totiž dotýká základního práva na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), jehož se musí

dostat i tomu účastníkovi, který nemá dostatečné prostředky k hrazení nákladů soudního řízení. Nedopadají na něj ani jiné výluky z kasačního přezkumu ve smyslu § 104 odst. 3 s. ř. s. a kasační stížnost proti němu je proto přípustná.

I v druhé části poučení krajský soud pochybil, jelikož uvedl, že stěžovatelka nemůže brojit ani proti výroku, jímž jí nebyl pro řízení o žalobě ustanoven zástupce. Tak tomu ale není: zamítnutím žádosti o ustanovení zástupce totiž soud pouze neupravuje vedení řízení, nýbrž rozhoduje o základním právu účastníka na právní pomoc v řízení před státními orgány (čl. 37 odst. 2 Listiny; k tomu srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 47. publikované pod č. 108/2004-I Sb. NSS). Ani jinak (§ 104 odst. 3 s. ř. s.) není takové rozhodnutí vyloučeno ze soudního přezkumu, a kasační stížnost proti němu je tak rovněž přípustná.

Stěžovatelce tedy nic nebránilo v tom, zpochybnit oba výroky usnesení ze dne 21. 12. 2005, což také (s vysokou mírou pravděpodobnosti) učinila obsahem svojí kasační stížnosti podané k poštovní přepravě dne 6. 3. 2006. Zbývá proto posoudit, zda tak učinila včas a jaký dopad na běh lhůty pro podání kasační stížnosti mělo nesprávné poučení ze strany krajského soudu.

Soudní řád správní nepamatuje na situace, kdy je účastník řízení před správním soudem nesprávně poučen o opravném prostředku nebo o něm není poučen vůbec. Takový postup jde však k tíži soudu, a nemůže tak postihnout účastníka v tom smyslu, že by se k jeho opravnému prostředku, podanému i bez náležitého poučení a případně až po uplynutí zákonné lhůty, vůbec nepřihlíželo. Jakkoli ve správním soudnictví nelze přímo užít těch ustanovení občanského soudního řádu, která prodlužují lhůtu pro podání opravných prostředků pro případ nesprávného či chybějícího poučení o nich, lze jich ve prospěch zachování procesních práv účastníků užít analogicky (srov. již citované usnesení Nejvyššího správního soudu vydané pod sp. zn. 1 As 25/2005 - 70). Opravným prostředkem v občanském soudním řízení, který se svým charakterem mimořádného opravného prostředku nejvíce blíží kasační stížnosti, je dovolání; pro případ nesprávného či chybějícího poučení o dovolání se pak obvyklá dvouměsíční lhůta k podání dovolání prodlužuje dvojnásobně na čtyři měsíce (§ 240 odst. 3 o. s. ř.). Užije-li se toto pravidlo na kasační řízení, lze uzavřít, že lhůta pro podání kasační stížnosti v případě nesprávného či chybějícího poučení o ní činí čtyři týdny od doručení rozhodnutí (oproti dvěma týdnům obvyklým – § 106 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud však zjistil, že kasační stížnost stěžovatelky je opožděná i navzdory prodloužené čtyřtýdenní lhůtě: usnesení ze dne 21. 12. 2005 bylo doručeno žalobkyni fikcí dne 16. 1. 2006 a čtyřtýdenní lhůta pro uplynutí kasační stížnosti uplynula dne 13. 2. 2006. Žalobkyně ovšem podala kasační stížnost k poštovní přepravě až dne 6. 3. 2006, tedy opožděně; zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti přitom nelze prominout. Nejvyšší správní soud se proto kasační stížností nemohl věcně zabývat a odmítl ji jako opožděnou.

Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl zčásti jako nepřípustnou [§ 104 odst. 3 písm. b) ve spojení s § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] a zčásti jako opožděnou [§ 46 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 120 s. ř. s.].

Za těchto okolností zdejší soud nezkoumal splnění dalších podmínek řízení, vyplývajících zejména z ustanovení § 105 a § 106 s. ř. s., a samostatně nerozhodoval ani o žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť by to bylo zjevně neúčelné.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s, podle nějž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu